

ehliyet geçmez.

**taksimden taksime performans,
sunuş ve web yayını**

Orhan Esen

Taksim'den

Teleferikle Maçka'ya, oradan:

Yayan Beşiktaş'a, oradan:

Dolmuş-motoruyla Üsküdar'a, oradan:

Şehir hatları "vaporetto" ile Eminönü'ne, oradan:

Dolmuş-sandalla Karaköy'e, oradan:

Feniküler ile Tünel'e, oradan:

Tarihi tramvay ile Galatasaray'a, oradan:

Motosiklet terkisinde Kabataş'a, oradan:

Denizotobüsü ile Büyükkada'ya orada:

Faytonla bir "küçük tur", arada:

Eşek sırtında bir mini tur, adadan:

Şehir hatları ile Bostancı'ya, oradan:

Banliyö treni ile Kartal'a, oradan:

Halkotobüsü ile Kadıköy'e, oradan:

Shuttle servis aracı ile Harem'e, oradan:

Arabalı vapur ile Sirkeci'ye, oradan:

Hızlı tramvay ile Zeytinburnu'na, oradan:

Hafif metro ile Ataköy'e, orada:

Bisikletle Sahilyolu'na, oradan:

Dolmuşla Yeşilyurt'a, oradan:

Taksi ile Havaalanına, oradan:

Tarifeli Havaş servisi ile Akmerkez'e, oradan:

Oto-stopla Arnavutköy'e, oradan:

İETT otobüsü ile Rumelihisar'a, oradan:

Deniz shuttle servisi ile Anadoluhisar'a, oradan:

Deniztaksi ile İstinye'ye, oradan:

Minibüs-dolmuş ile 4Levent'e, oradan:

Metro ile Taksime.

Bir: Performans konsepti

Aynı gün içinde İstanbul'a özgü, özel binek otomobil hariç olmak üzere 28 değişik taşı/n/ma aracı ile Taksimden yola çıkıp tekrar aynı noktaya dönüyorum. Bu rota bu araçlarla bir günde (hilesiz) geçilebilir mi ? İyi etüd, biraz ön organizasyon ve biraz kondüsyon ile mümkün görünüyor. Toplam +/- 14 saatte bitirilebilmeli.

Farklı araç'tan kasıt ne ?

Aracın

- a. mülkiyet / işletme modeli,
- b. kullandığı taşıma teknolojisi, ya da
- c. tarihsel köken itibari ile farklılaşmış olması.

İlkine örnek: Halk otobüsü / İETT otobüsü / "Shuttle" Servis otobüsü (otogar, eğlence, fuar, alışveriş merkezlerine kendi müşterisini taşıyan) / HAVAŞ otobüsü (tarifeli, biletli özel shuttle hattı) ayrımı.

İkincisine örnek tümü şehir hatları tarafından işletilen vaporetto tipi küçük, standart ve arabalı vapur ayrımı ya da Ulaşım AŞ / Devlet Demiryolları ve İETT tarafından işletilen hafif metro, klasik metro, hızlı tramvay, banliyö treni, tarihi tramvay ayrımı. Tümü de raylı sistemler...

Üçüncüye örnek ise taksi dolmuş / minibüs dolmuş ayrımı. Hatları ve gelenekleri farklı. Eski semtlere işleyen, eskiden "strapontenli" tabir edilen 8 yolcu kapasiteli Amerikan arabalarının çalıştığı "klasik" dolmuş hatları ile, sonradan gelişen semtlere çalışan dolmuş-minibüslerin geleneği (ayakta yolcu vb) ve araçları farklı (idi) . Bugün, araç tipleri giderek benzeşir oldu, ayırım ortadan kalkmaya doğru gidiyor. Projede herbiri için tipik birer hat kullanıyoruz. (boğaz-maslak-taksim ve taksim-yeşilköy)

İki: uygulama

Organizasyon ve dökümantasyonda (görüntü / ses) destek olmak ve çevre ile etkileşim olanakları açısından ve daha sonra hazırlayacağı görsel sunumun niteliğine katkı açısından geziyi projeasistanı Sedef Oran ile birlikte iki kişi gerçekleştiriyoruz.

Tarih olarak Kasım ayının ilk ve ikinci Pazar günleri düşünüldü. (4 ve 11) İlk denemenin karşılaşılabileceği olası zorluklar nedeni ile ikinci bir denemeye fırsat bırakmak anlamlı.

Performansın, teleferik hattının resmen faaliyete geçtiği saat 08:00 de Taksim-Taşkışla istasyonundan başlaması va takriben 21:00-22:00 de metro ile Taksime varılarak son bulması planlanıyor. Etkinliğin masa başı planlama aşamasında tarifeli seferlerin hafta sonu saatlerinin rota açısından uygun olduğunu gördük.

Şehir hatlarının Üsküdüardan Halice vaporetto tipi küçük teknelerle saat 09:00 seferi, İDONun Kabataştan Adalara saat 10:50 seferi, yine şehir

hatlarının Büyükadadan Bostancıya saat 13:05 seferi, gezi rotasının kesinlikle uyulması zorunlu “anahtar” saatlerini oluşturmakta. Diğer araçlarda tarifelerin sıklığı/esnekliği ve tarifersiz araçların olası frekansları performansın başarı ile tamamlanabilmesi ihtimalini güçlü kılıyor. Olası engeller arasında bizzat şehir trafiği ön plana çıkıyor !

Özel araç niteliği taşıyan bisiklet ve motorsiklet dışında “özel buluşma” gerektiren bir durum olmayacak. Bu ikisinin dışındaki diğer tüm araçlar tarifeli ya da tarifersiz olsun, kamunun kullanımına açık. Bunlar buldukları yerde, bulunabildikleri ve standart servislerini sundukları şekilleri ile kullanılıyor.

Özel araç olmalarına karşın, çift tekerlekli araçlardan bisiklet ekolojik yönü ile ön plana çıkan ve dünyada giderek yaygınlaşan bir taşıma alternatifi olması, motorsiklet ise trafikte otomobile oranla daha az yer kaplayarak, karayollarının kapasite kullanımını arttırması nedeni ile projeye dahil edildi.

Üç: Anında kayıt / dökümantasyon

Gezi-performansı, kendi taşıdığımız ve kullandığımız, gizli olmayan bir ya da iki kamera ile anında (foto / film ?) kaydediyoruz. Her ikimiz de profesyonel kamera kullanıcıları değiliz, görüntülerin anlaşılır olmaları ve belge değerleri ön planda. İlerde etkinlik, tekrarlanabilir, daha profesyonelce görüntülenebilir.

Ayrıca ses kaydı almayı düşünüyoruz. Diğer yolcuların, sürücülerin, biletçilerin vb.nin otantik tepki ve yorumlarını yakalamayı umuyoruz.

Dört: Post-prodüksiyon

Elde edilecek ham görüntü ve ses malzemesi, hazırlanacak özel haritalar ve arşiv fotoğrafları ile birlikte dijital ortamda proje asistanı Sedef Oran tarafından kurgulanacak. İlk aşamada, performansın 24 Kasım'da İstanbul Güncel Sanat Müzesindeki aktarımı için basit bir sunuş düşünülüyor. İlerdeki olası sunuşlar için daha geniş teknik olanaklarla yeni kurgular mümkün.

Beş: Katlanabilir afiş

Rota metni ve haritasının temelini oluşturacağı bir afiş Müzede yeralan “yer-leşmek / becoming a place” sergi kataloğunun grafik tasarımcısı Esen Karol tarafından hazırlanacak. (Esen Karol, kesinleşmedi) Bu afiş, katlanabilir nitelikte olacak ve arka yüzünde gerek yapılan performans, gerek yararlanılan araç ve sistemler, gerekse de bunların internetteki izdüşümleri konusunda bilgileri içerecek. Yüksekokullarda ve sanat kurumlarında ve halka açık kafe vb mekanlarda dağıtımı düşünülüyor.

Altı: Sunuş

İlk sunuş, İstanbul Güncel Sanat Müzesinde, Proje 4L tarafından uluslararası sanatçıların katılımı ile düzenlenen “Yer-leşmek / becoming a place” başlıklı ve kent/leşme olgusunu odağına alan kavramsal sergi kapsamında gerçekleşiyor.

İstanbul ve ulaşım temasına yalnızca sıkça dile gelen ve tartışılan sorunlar açısından değil, bir kültürel/tarihsel zenginlik olarak ve geniş bir

toplumsal etkileşim potansiyeli olarak bakmayı deneyen bu performansın sunumu serginin kapanış konferansı olarak önerildi ve anlamlı bulundu.
(24 Kasım saat 16:00)

Vasıf Kortun ve Proje 4L ekibi sunum için gerekli teknik altyapı desteğini sağlıyor, duyuruları gerçekleştiriyor.

Sunuş, performans aktarımının çekirdeğinde yeralacağı, ancak İstanbul ve ulaşım konusunda tarihsel ve vizyoner perspektifleri de içeren bir yapıda kurgulanacak ve izleyiciyi birlikte düşünme, tartışma ve aynı alanda yeni düşünsel üretimlere teşvik edecektir.

Yedi: İnteraktif yayın

İzleyici ile etkileşimin konferans mekanı ile sınırlı kalmaması, tartışma konusunun daha geniş bir kesime maledilebilmesi açısından internet çok uygun bir mecra oluşturmaktadır. Müzedeki sunum ertesinde yayına geçecek bir web sitesi, yapılan performansın ve sunuşun malzemesini yaygınlaştıracak, bunun ötesinde, izleyiciler kendi güzergahlarını ve hikayelerini üretmeye teşvik edilecek, bu hikayelere de siteden yayın olanağı sağlanacaktır.

Giderek hemşehri ya da misafir, “kent seyyahları” için toplu taşıma araçları ile kentin farklı yönlerinin keşfi olanağını sağlayacak bir bilgi arşivi oluşacaktır.

Site İstanbul ve ulaşım konulu yazılar, duyurular, forum ve anketler vs ile zenginleşecek, ilgili kuruluşların sitelerine link sağlayacak, zaman içinde İstanbul ve ulaşım konusunda interaktif bir yurttaşlar forumu işlevi kazanmayı hedefleyecektir:

Sitenin varlığı, İstanbul’da ulaşım hizmetlerinin kullanıcısı olarak doğrudan, “saha içinden” günbegün canlı gözlem yapan hemşehrilerin görüş, talep ve önerileri ile uzman / akademik kamuoyunun bilgi birikimi arasında köprülendirme sağlamakla, yerel yönetişimin güçlendirilmesine katkı verecektir.

Sekiz: Performans sonrası süreç

Performans ve konferansın Güncel Sanat Müzesindeki yakın tarihte gerçekleşecek sunumun sonrasında da İstanbullularla buluşturulması, diğer eğitim ve kültür kurumlarında ve ilgili platformlarda yinelenmesi, bizzat performansın geliştirilerek ya da farklı koşullarda (hafta içi..) / rotalarda yinelenmesi, farklı, gelişen versiyonların kaydedilmesi ve tartışılması düşünülmektedir.

Bu bağlamda yazılı-basılı ya da görsel-işitsel nitelikte kalıcı dökümantasyon ürünlerinin (örneğin kent gezginleri için çok dilli toplu taşıma elrehberleri gibi) geliştirilmesi mümkündür.

Ekip

Orhan Esen
Konsept, performans, sunuş, metin yazımı
Vasıf Kortun ve Proje 4L
Prodüksiyon, Web uygulamaları
Sedef Oran
Prodüksiyon ve Dökümantasyon Asistanı, Djital sunum
Esen Karol (kesinleşmedi)
Afiş tasarım ve grafik süpervizyon

Kontakt:

Orhan Esen

Ofis tel/fax: 0212 / 231 53 48

Mobil tel: 0535 / 57 00 325

e-posta: orhanes@superonline.com